

ГОД. XXI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 11.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

МИЛОРАД П. ШАПЧАНИН.

(Свршетак).

Веома је лепа црта Шапчанинова карактера, што је увек признавао рад људи, који су за позориште стекли себи лепих заслуга.

Тако је г. 1888. у свом похвалном и захвалном говору одао достојну почаст Ђорђу Малетићу, као некадашњем управитељу народног позоришта и као вредноме прибраоцу грађе за историјски развитак драмски и позоришне уметности.

Тако је и 12. априла г. 1892. у част прославе педесетогодишњег књижевног рада Јована Ђорђевића приредио свечану представу у кр. српском народном позоришту у Београду.

Том приликом представљала се „Маркова сабља“, коју је пре двадесет и четири године написао јубилар, а представу завршио је епилог, који је саставио Милорад П. Шапчанин.

Песма та пуна је нежних осећаја, песничког полета и заноса, захвалног признања на оним превеликим неумрлим заслугама, којих је Јован Ђорђевић стекао, кад је оно пре тридесет и пет година ударио код нас чврст темељ нашем народном позоришту и развиту наше позоришне уметности, која сваки народ, где се одомаћи, уводи у коло најпросвећенијих народа на свету.

Лепа та песма завршује се овим топлим речима:

„Има доста ругоба на свету,
Ал' највећа: бити незахвалан.
Тешко оном, тешко и народу,

Који себе не велича претком,
Што му светло утираше пута!
Ми, захвални, честитом Јовану,
Нашем оцу, нашем првом вођи,
Из здружених срдаца шаљемо
Нашу љубав, наше поштовање,
И молитву топлу небесноме,
Да још дуго бди над радовима
Талајина нараштаја млада —
Рад ужива свога рукосада“.

Шапчанин је урадио много и много за народно позориште.

Светло му име биће златним словима записано у аналима позоришних.

За живота му, истина, слабо су признавали заслуге његове око позоришта; ал' то је судба свију управитеља позоришних, да их обично никад нико не види, кад позоришту сјаје сунце лепе среће; настану ли пак за позориште тешки, црни дани, засевају ли над позориштем муње и громови: сваки ти то вели на сва уста, да томе нико други није крив него управитељ!

Па кад би Шапчанин, уморен од напора дневног позоришног рада, ступио на праг куће своје, и уз дивни узор женске добротe, уза свога анђела хранитеља, Милке своје, и сред своје миле и драге деце, Саве и Данице, прикупио лепу киту одабраних пријатља својих: његовим миљем мирио је сав дом му, а у његовом меком, милом збору и говору, био је недољиви чар пријатељске пажње и љубави.

Шапчанин је био, као што споменух, идеално-религиозан хришћанин и православни Србин.

Поред тога, што је најтачније вршио своје хришћанске дужности према цркви, редовно долазећи на Божје службе, необично је волео лепо црквено појање, што је посведочио и љубављу својом према црквеном певачком друштву. „Корнелије Станковић“, које је својим одиста лепим певањем заслужило ту љубав покојникову.

Он је као небогослов био добар богослов, црквен човек из најдубљег уверења. За то му је и поверавано чланство у комисијама за израду закона о црквеним властима. И његови леши говори у различитим приликама и његови многостручни списи, загрејани су љубављу према Богу, проникнути су правом побожношћу.

Такав је био и у породичном, такав и у јавном животу. Никога није мрзио, никоме се није светио, свакоме је праштао увреде. У истини права хришћанска душа.

Такав је остао и до смрти своје!

Кад је већ био на умору, дошао му брат, свештеник Ђорђе, да га болног обиђе.

Кад брат уђе у собу, Шапчанин отвори очи, махну руком брату, да приђе ближе.

— Читај ми молитву, — прошанута.

Брат метну епитрахил, отвори књигу и меланхоличним гласом стаде тихо читати молитву.

Кад је почео да чита „ектеније“, Шапчанин управи поглед на сина свога Саву, који онде стајаше, па му рече:

— „Одговарај: Господи по милуј! Амин! Шта ћу тиш?

По свршетку молитве Шапчанин позове брата, те му руку пољуби, па затражи, те пољуби и крајичак од епитрахила.

Одмах за тим поново заспа, да се више никад не пробуди.

„Па кад једном буде крај борбе и рада,
Зовнеш ме, уморна, из свог винограда,
Метнућу преда те моја скромна дела —
Све, што је слаба рука створила и сплела.
Све, што је потекло из главе и груди
Пред тобом ће бити, па праведно суди.
Суд је земљин варљив к'о сиренска песма,
На земљи су страсти, правда на небес'ма“.

Ко је тако праведан, богу угодан живот проводио на овоме свету, па отишао светлим лицем Богу на истину као Шапчанин: том ће душа, по правди Бога истинога, наћи у рају светла насеља!

ПИЈЕРО И СИН МУ.

Један од најомиљенијих и најпопуларнијих позоришних уметника у Паризу у тридесетим годинама био је Пијеро Дебиро (Pierrot Debureau). Кад год би се појавио у пантомими „Луди во“, која је неколико стотина пута приказивана, — а публика да пукне од смеха.

Као и многи други знатни комичари, био је и Дебиро у свакидашњем животу мирољубив, скроман, хипохондричан човек, који није марно да га гледају и да му се диве. Имао је кућницу са лепом бантом, па му је била најмилија забава, да ту банту негује и удешава. У њој се најпријатније разонодио. Своју жену љубио је јако, а имао је и сина који је тежио да и он буде славан Пијеро.

Али то се оцу није свидело. „Бежи, сине, од позорнице, која човека узрујава и разочарава!“ рече јетко своме сину. „Не надај се, да ћеш на њој наћи праву свећу! Буди честит

занатлија, то ће за тебе најбоље бити!“

И он га донста даде једном књиговесцу на науку.

Кад је човек славан, познају га силни људи које он сам не познаје. Особито су омиљени глумци често изложени досадном дивљењу њихових многобројних поштовалаца и поштовалица. Многом „првом јунаку“ а још више „првом љубавнику“ није то баш ни непријатно.

Али не беше тако код Дебиро-а. Чим је скинуо свој костим, желео је да буде само пристојан приватан човек и ништа више, па да се више нико не брине за његово тихо делање. Увек је био узрујан, кад би за њим шаптали људи који су га познали и кад би зајавали у њега и пружали прсте на њ.

Једнога дана шетао се са својом женом у булоњској шумици. Два млада елегантна господина ишла су застопце за њима.

Један од њих рече на један пут: „Та гле,

пред нама се шета Дебиро!“

„Шта, тај са леном женском?“ запита други.

„Јесте“.

„Ти се ваљда вараш. Тај човек што изгледа као незнатан грађанин, не може бити да је славни Пијеро“.

„Али ипак, он је то“.

„Не верујем“.

„Хајд да се окладимо“.

„Пристајем“.

„Али онда се морамо баш на тога господина обратити, да би се ствар могла решити“.

„Разуме се. Ја ћу га ословити и запитати“.

Онај први повиче: „Господине Дебиро!“

Уметник је био чуо шта су она двојица говорила, па се наљутно То га је вређало, те није одговорио.

Млади човек опет викне: „Господине Дебиро!“

Опет нема одговора.

„Он дакле није то,“ рече други. „Ти си изгубио окладу.“

„А ја велим, да је ипак он то! Чекај само. Хеј, ви! Јед'те да сте ви господин Дебиро, славни Пијеро?“

Сад се уметник љутито окрене и повиче: „Шта се то вас тиче, ко сам ја? Оставите ме с миром!“

„Ви бисте нам могли ствар објаснити. Тиче се, наиме, окладе —“.

„Вуците се даље!“

„Ви сте неотесан човек!“

„А ви сте безобразник!“

(Свршиће се.)

И С Т И Ж И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Досадан свет“, шаљива игра у 3. чина од Е. Пајрона прешла је 18. (30.) јануара у Н. Саду по други пут преко наше позорнице.

Лане, кад је први пут давана, писана је и опширна рецензија и писано је у засебиту чланку о академику, писцу те комедије. Нема сумње да је изврсно написана та шаљива игра, која онако финим тоном шиба и исемава мане друштвене, тако, да у пријатној забави, веселости и смеху и не осећамо како бивамо поучавани. Па драмски склоп какав јој је, како се одмах у почетку види да ће делити мегдан здрав разум, практичност, искуство са усиљеношћу, неприродношћу, претварањем. Па како се догађаји заплещу, како је то све с лакоћом а природно мотивисано, па како радња живо тече и кад је тиха ситуација, а расплет, тај тек иде природно и разумно. Каква разлика у расплету овде и у „Булиаровима“, где снага у тројице сустаде, а овде се одржа у једнога те изврсно изведе до краја извршену своју комедију.

Што се представе тиче, мора се човек задивити и поклонити пред великом вештакињом Ружићком. Ретори могу се у ње поучити наглашавању лене српске конверзације, а уметници европских позорница не могу забавити оној мими-

ци, оном немом говору, којим црте лица г. Ружићке прате сваку њезину реч, жељу, вољу, заповест, расположеја. Па г. Вујићка како је тек одиграла своју де Серанову. Онај *poblesse*, онај *tendresse*, она промишљеност код сваке речи, код сваког покрета казују нам праву уметницу, којом би се и већег гласа и имена него што је наша, позорница подичити могла. А г. Марковићка у најивној својој улози показа тек ремек савршенства. Даровита, вредна, мила та глумица заиста је један од главних стубова нашег позоришта. Г. Лукићка је своју Енглескињу г. Бакаловићка своју Јованку добро, с правим разумевањем, одиграла и г. Спасић као Рајмонд био је целог вечера такав, да се допао не само војвоткињи, него и свој публици. И остали нису кварили лепоту и округлину целине. На послетку нека је овде с хвалом споменуто и то, што су наше врсне глумице развиле тога вечера прави луксус у свом оделу. Нарочито се у томе одликоваше: г. Лукићка, г. Вујићка, г. Бакаловићка и г. Марковићка, од којих се свака блистала у свом оделу од свиле или кадифе. И у том погледу чинило нам се, као да смо у каквом великом позоришту.

Издаје управа срп. нар. позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

16. Представа.

У ДУНЂЕРСКОМ ПОЗОРИШТУ.

Ван претплате.

ПРЕДСТАВА ЗА НАРОД С ОБАЉЕНИМ ЦЕНАМА.

У Новоме Саду, у недељу 21. јан. (2. феб.) 1896.

ПО ДРУГИ ПУТ:

ХЕТМАН.

Драма у 5 чинова, од Павла Деруледа, с француског превео Душан Ј. Ђокић. — Редитељ: Лукић.

ОСОБЕ:

Фрол Герас, некадашњи Хетман украјинских козака — — Лукић.	Кнез Осјецки, председник већа, крупни канцелар — — — Иваштанин.
Стенко, заручник Миклин — Спасић.	Гроф Томнички — — — Поповић.
Демид, козак, издајник, у служби Пољске — — — — — Г. Стојковић.	Кнез Баквицки — — — Илић.
Мојсије, кулењски Атаман — Николић.	Гроф Ловња — — — — — Стефановић.
Владислав IV, краљ Пољске — Марковић.	Пољски официр — — — — — Миловановић.
Шмуд, јеврејин из Украјине — Филиповић.	Краљев козак — — — — — Бајин.
Галган) — — — — — Васиљевић.	Украјински козак — — — — — Владимир
Ремен) украјински козаци — Душановић.	Донски козак — — — — — Бакаловић.
Павлук) — — — — — Тодосић.	Маруса — — — — — Т. Лукићка.
Пољски војници. Пажеви и Козаци. — Догађа се у Пољској, у Љубљину и у разним краје- вима Украјине, око 1645.	Микла, кћи Фрола Гераса — С. Бакаловићка.
	Пољска дворкиња — — — — — Д. Весићева.

У уторак 23. јануара (4. фебруара): „Јабука“. Шаљива оперета из српског народног живота у 3 чина, написао Веља М. Миљковић, музика од Х. Дубека.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру и у I. спрату: 4 фор — Седиште у паркету у I. и II. реду: 80 н. — Седиште у паркету: у III. IV. V. VI. реду: 60 н. — Седиште у VII—XII. реду 40 н. — Седиште на балкону у I. реду: 80 н. — Седиште на балкону у II. реду: 60 нов. — Седиште на балкону у III IV. реду: 40 нов. — Седиште на галерији у I. реду: 40 нов. — У II. реду 30 нов. — Стајање: 40 н. — Стајање на I. галерији: 30 н. — Стајање на II. галерији 20 н.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за ову представу задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити у књижари браће М. Поповића најдуже до 11 сахата пре подне.

Улазнице могу се добити у књижари браће М. Поповића од 9—12 пре подне, и од 3—5 сахата после подне у позоришту и после на каси.

Почетак тачно у 7, свршетак у 10¹/₄ сахата.